

Inhoudsopgave

3.1 Opvoedingsvaardigheden en sensitief ouderschap

3.2 Casus

3.3 Gepast ouderschap en gepast opvoeden

3.4 Kinderwens

3.5 Casus

Er zijn andere opvoedkundige vaardigheden nodig.

- > Afhankelijk van de leeftijd en ontwikkelingsfase van het kind.
- > Afhankelijk van het thema (spelen, eten, slapen, verzorging, gezondheid...).
- > Afhankelijk van de noden van het individuele kind.
- > Afhankelijk van de situatie, context, omgeving.

Bij focus op de noden van het kind kunnen we aantal
deelstappen onderscheiden:

- > Signalen van je kind zien.
- > Signalen van je kind benoemen.
- > Signalen van je kind correct interpreteren.
- > Gepast reageren op signalen van je kind.

Infant Mental Health en de ouder-kind relaties gebruiken we als basis.

- > Binnen de ontwikkeling van kinderen bekijken we op welke mijlpaal (Greenspan) ze zich bevinden.
- > Inzetten op stressreductie, signalen van kinderen en veilige gehechtheid.

Ouderschap veronderstelt het beschikken over vijf basisvaardigheden (Alice Van der Pas).

- > Dit moeten ouders timen en doseren tot een mix die dit kind op dit moment nodig heeft.
- > Het gaat om: veiligheid bieden, verzorgen, zicht houden op het kind, verwachtingen overbrengen op het kind, grenzen stellen.

Bij jongere kinderen gaat het over heel praktische zaken: flesjes geven, badje geven...

Bij oudere kinderen kan men ook onderscheid maken tussen 6

opvoedingsvaardigheden (Opvoeden en zo):

- > aandacht geven
- > prijzen
- > verbieden
- > straffen
- > negeren
- > apart zetten

Bepaal samen met de ouder welke deelaspecten van opvoeding voor hun gezin van toepassing zijn.

- > Wat loopt goed?
- > Waar kunnen ze in groeien?

Maak samen met de ouder keuzes (zie steekkaart gezinsplan).

Het krachtigst is om in te zetten op een combinatie van verschillende leerstrategieën om rond hetzelfde thema te oefenen.

- > Als deze intensiteit niet lukt binnen jouw begeleiding, maak keuze voor 1.
- > Vanuit hele kleine dingen kunnen we echt het verschil maken.
- > Aansluiten bij het kind en de ouder blijven cruciaal.
- > Werkvormen (zie verder).

Per vaardigheid/ thema is het werken in deelstappen noodzakelijk.

Bij elk contact met het gezin het kind “in mind” houden.
Speel in op kleine dingen en gebruik “speaking for the baby”

Ga bij het inoefenen van vaardigheden steeds stapsgewijs aan de slag:

- > Verzamelen van informatie.
- > Geef instructies.
- > Oefen feitelijk in.
- > Evalueer onmiddellijk na het inoefenen.
- > Geef positieve feedback en bekrachtig.

Gesprek over opvoedingsvaardigheden.

- > Psycho-educatie op maat.
- > Overloop eerst themaboekjes (kinderboekjes) in een gesprek met ouders vooraleer je het met het kind gebruikt
vb. rond 'op het potje gaan'.
- > Gebruik oplossingsgerichte vragen: zoom in op uitzonderingssituaties, filmisch beschrijven, wat gelukt is meer doen...
- > Gebruik herkenbare voorbeelden uit het dagelijks leven van iemand, hou het concreet.
- > Zorg ervoor dat er zo min mogelijk afleidende prikkels zijn.

Inoefenen.

- > Samen doen (modeling).
- > Doe een rollenspel.
- > Vaardigheid in deelstappen opsplitsen en deel per deel inoefenen.
- > Deelstappen visualiseren.
- > Deelstappen in een routine inbouwen.
- > Gebruik steeds dezelfde opbouw, bijvoorbeeld: eerst een samenvatting van de vorige keer, dan nieuwe vaardigheid oefenen en daarna een korte uitleg.

Werken met visualisaties is heel krachtig.

- > Voor de ouder.
- > Voor de Hulpverlener is het helpend om bewust te vertragen en beter aan te sluiten bij het tempo van de cliënt.
- > Hang ze ook uit als dit werkt en/of geef het blad met visualisaties mee.
- > Pas het soort visualisaties aan de cognitieve mogelijkheden van de ouder aan:
 - > Pictogrammen.
 - > Foto's.
 - > Tekeningen.

Zet in op herhaling.

Laat het kind en de ouder zelf weergeven hoe ze iets ervaren hebben.

Maak samen een stappenplan voor ingewikkelde situaties en gebruik hiervoor een kalender, agenda of schrijfbord.

Brochures Kind en Gezin met visuele ondersteuning rond verschillende thema's: kinderopvang, veiligheid, zwangerschap etc.

Gebruik ook bestaande video's van Kind en Gezin:

- > Verslikken.
- > Kindje vastmaken in de auto.
- > Tanden poetsen.
- > Waarom fopspeen afnemen nodig is.

Hink-stap-sprong.

Opvoeden en zo.

Het is belangrijk om alert te zijn voor wat een kind nodig heeft en hierop gepast te reageren.

Het gaat om:

- > Signalen zien.
- > Signalen juist interpreteren.
- > Passend reageren.

Zet in op psycho-educatie in begrijpbare taal over wat hun kind nodig heeft.

Ouders zullen vaak geen expliciete hulpvraag stellen rond dit thema.

- > Vertrek van wat je ziet bij het kind.
- > Zoek samen met de ouder wat kan aansluiten bij de hulpvraag van de ouder. Dit verhoogt de motivatie bij de ouder en de kans om tot verandering te komen.
- > Bepaal samen met de ouder wel het (tussen)doel dat je wil stellen en oefen heel gericht.
- > Zet in op speelmomenten.

Eenmaal de doelstelling duidelijk is, oefen je er gericht op.

Oefen in het correct interpreteren van signalen.

- > Gebruik VIT (Video-interactie-training).
- > Gebruik het ABC schema om ouders meer te laten nadenken over wat aan het gedrag voorafging.
- > Bekijk filmpjes van andere situaties waarin je kan tonen wat passende reacties zijn van ouders op hun kinderen (good practices).
- > Modeling – doe veel dingen samen met de ouder en het kind.

Voor sommige ouders met LVB kan het helpen om een beeld te gebruiken.

- > Leg de tekening uit.
- > Zoek samen naar concrete situaties van henzelf (en noteer ze er eventueel bij).
- > Verwijs in latere gesprekken naar dezelfde tekening (herhaling).

Bij baby's is het belangrijk om met de ouder te overlopen waarom een kind weent.

> [hwww.kindengezin.be](http://www.kindengezin.be)

> huilen

> huilkaart

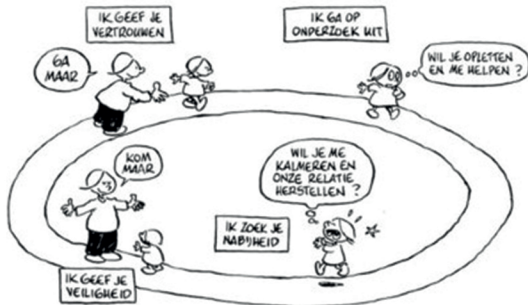
Uitleg rond stressreductie en window of tolerance -

<https://www.youtube.com/watch?v=U8gLstY6dYc> (filmpje)

Uitleg rond cirkel van gehechtheid (veilige haven)

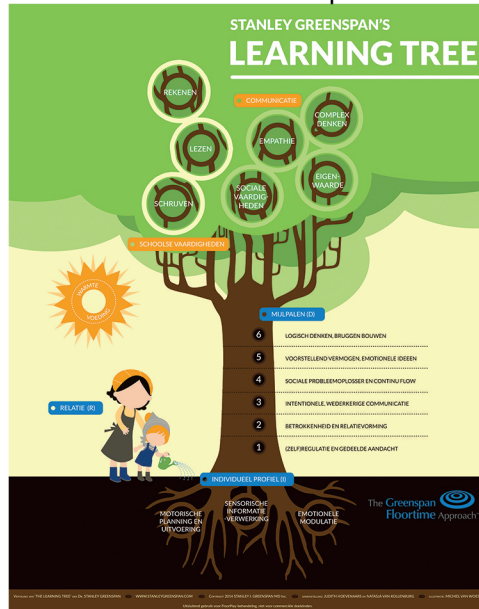
- > Ik zoek nabijheid (zorg vragen),
- > Ik ga op onderzoek uit (exploreren),
- > Ik ben er voor jou (zorg krijgen),

① CIRKEL VAN VEILIGHEID EN VERTROUWEN

- > Vroege ontwikkeling alle kansen geven. Nicole Vliegen en Yannick Verhaest.
- > Handboek Infant Mental Health. Marja Rexwinkel, Marcel Schmeets en Catherine Pannevis.
- > De eerste 1000 dagen. Tessa Roseboom.
- > <https://www.youtube.com/watch?v=A0y4xNAQShc>: Filmpje – de wonderjaren - Vernieuwde versie van het "still face experiment" rond effect van wel/geen aandacht geven aan je kind en signalen opmerken.

Learning tree - Model van Greenspan - beeld van de boom

Victor is de papa van Amélie, een pasgeboren baby. Victor vindt het moeilijk om een band met Amélie op te bouwen. Victor heeft een laag verstandelijke beperking. Zo snapt hij niet dat het belangrijk is om voldoende tegen haar te praten, ze zal het toch nog niet begrijpen. De zorg wordt daardoor beperkt tot het nodige: slapen, eten en pampers verversen.

Hoe kan je als begeleider de ouder meenemen in het verhaal rond 'sensitief opvoeden'?

Video home training als hulpmiddel om samen terug te kijken naar hoe het kind reageerde en te focussen op positieve interactie.

Letterlijk verwoorden wat het kind wil zeggen of doen (= ondertitelen).

Bij oudere kinderen: erg krachtig om het kind zelf te laten zeggen wat die ervaren heeft.

Psycho-educatie geven rond leeftijdsadequaat gedrag.

Waar de kinderen ook opgroeien/hoe de opvoeding ook gedeeld wordt, de ouder blijft ouder.

Het is de verantwoordelijkheid van de ouder(s) om in te schatten of de opvoeding voldoende aansluit bij wat kinderen nodig hebben.

Wat is gepast opvoeden? Die inschatting maak je samen. Ouders met lvb kunnen niet alleen in deze metapositie staan.

Verschillende stappen:

- > schat in wat is goed genoeg.
- > stel verwachtingen (doelgericht).
- > geef kansen om te groeien – leerbaarheid inschatten.
- > kom tot een verhaal van gedeeld opvoeden.
- > evalueer samen
 - > Samen met ouders komen tot vorm van gedeeld opvoeden.
 - > Ouders niet akkoord – verantwoordelijkheid van begeleider om verdere stappen te zetten (aanmelding maatschappelijke noodzaak – verontrusting)

Ook begeleiders kunnen dit niet in hun eentje beslissen.

- > Teamoverleg is cruciaal. Formuleer samen advies.
- > Gebruik tools – risicotaxatielijst om inschatting te maken.

Risicotaxatie en inzetten op goed genoeg opvoeden.

Richtlijn Multiprobleemgezinnen – criteria van goed genoeg opvoederschap. Van de Steege & Zoon, 2015). https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2015/06/On-derbouwing_Multiprobleemgezinnen.pdf

Licht instrument risicotaxatie kindveiligheid (LIRIK): <https://www.nji.nl/instrumenten/licht-instrument-risicotaxatie-kindveiligheid-lirik>

Veilig opgroeien. De oplossingsgerichte aanpak van Signs of Safety in jeugdzorg en kinderbescherming. A. Turnell en S. Edwards (2009).

<https://www.signsofsafety.net/>

Tools morele dilemmatraining.

De Bree & Veening, Handleiding moreel beraad, 2021.

Ethische knopen: leidraad voor doordacht sociaal werk.
Kris Stas, Agnes Verbrugge, Hilde Vleeminck.

Ook mensen met LVB kunnen een kinderwens koesteren.

Maak dit tijdig bespreekbaar. Zo kan je een realistisch plan opmaken.

Het plan biedt ook kansen tot uitstel of afstel en verkleint de kans op ongeplande zwangerschap.

Dit thema kort aanraken bij de start van een begeleiding zorgt dat ouders er nadien makkelijker zelf over beginnen.

Een duidelijke visie van de organisatie over kindwens en ouderschap bij mensen met LVB helpt begeleiders.

Praat er als begeleider over met je team.

Ga, indien nodig, op zoek naar een meer geschikte organisatie die dit kan bespreken met ouders.

- > Verken de betekenis van de wens (wat maakt dat ze een kindje willen?)
- > Vul niet zelf antwoorden in, maar vraag door.
- > Neem de tijd om samen te verkennen wat hoort bij het hebben van een kindje.
- > Spreek je bezorgdheden uit.
- > Laat de wens er zijn.
- > Betrek vrienden/familie om hierover te spreken.
- > Bespreek ook erfelijkheid. Indien zinvol, kan je met ouders langsgaan bij centrum voor erfelijkheid.

Voor mensen met lvb is nadenken over gevolgen in de toekomst vaak moeilijk. Zet naast een gesprek ook in op ervaringsgericht werken.

Bekijk of ze eens kunnen meedraaien in een kinderdagverblijf in de buurt.

Laat een andere ouder vertellen over voor- en nadelen.

Spiegel met zorgen voor huisdieren.

Bekijk of gebruik van 'real care baby' helpend kan zijn.

Soms raakt kinderwens niet vervuld of kiezen mensen toch niet voor eigen kinderen of (niet voor) nog een kindje.

Ga met hen op zoek naar andere betekenisvolle invulling om iets te betekenen voor een kind.

Breng hen bijvoorbeeld in contact met kinderdagverblijf of school waar ze mogelijk als vrijwilliger aan de slag kunnen.

Beeldboek: Droom van een kind van Cathy de Feyter. Konekt.

Gebruik 'real care baby' via Fara. www.fara.be

Gratis app talk2mama: stappenplannen en picto's rond gezonde zwangerschap en voorbereiden bevalling.

Boek: "Ze zeggen dat we het niet kunnen" – Ineke Verdonck

De koffer "Kinderen, waar kies ik voor?". ASVZ. Dit is een koffer vol oefen, spel en praatmateriaal om de kinderwens van mensen met een licht verstandelijke beperking bespreekbaar te maken. www.asvz.nl, 0184-491200.

Leen is een mama met twee kinderen van één en drie. De kinderen verblijven in een pleeggezin en mama ziet hen tweewekelijks. Lowie is de nieuwe partner van Leen. Hij heeft geen kinderen, maar wel een kindwens. Hij verlangt naar een kind samen met Leen. Zowel Leen als Lowie hebben een licht verstandelijke beperking.

Hoe breng je als hulpverlener dit thema ter sprake?

Maak tijdig bespreekbaar.

Neem als organisatie een standpunt in rond visie op kinderwens.

Raak het thema af en toe kort aan. Ook als de ouders het zelf nog niet opbrachten.

Vraag door, vul niet zelf in.

